

HAKAS DASTANLARI ve KİTABI-DEDE GORGUD

Güllü YOLOĞLU

Hakaslar Cenubi Sibirin Türk halglarındandır. İki min ilden artıdır ki, onlar iglimi Sibir'in diğer yerlerine nisbeten mülayim olan Coyan, Kuznetsk Alatav ve Altay dağları ile ehate olunmuş Hakas-Minusin /Min suğ/ çökekliyi erazisinde yaşayırlar.

Hakas halgının çoh zengin dastan yaradıcılığı var Bunlar, esasen, gehremanlıg dastanlarıdır. Hakaslar, bu dastanlara "alıptıg nımağ" deyirler. Dastan janrı, sağay, hakas ve şorlara nisbeten kızıl tayfasında daha çoh yayılmıştır. Dastanlar forma e'tibarile şe're benzeseler de, bu onların şe'le yazıldığını söylemeye esas vermir. Bununla elagedar olarag görkemli tengidci-alim M. Arifin 1966-cı ilde yazdığı "Muasirlik, novatorlug, kamillik" megalesindeki *Kitabi-Dede Gorgud* boyları haggındaki sözlerini yada salmag yerine düşerdi: "*Dede Gorgud* ne şe'le yazılmışdır, ne de nesrle. *Dede Gorgud* ele bir dövrün yadigarıdır ki, o zaman hele bizim tesevvur etdiyimiz gayda-ganunda şe'r yoh idi, ne heca, ne eruz. O zaman halg poeziyasında, dastanlarda rast geldiyimiz poetik dil intonasiyaya, musigiye, dastan müelliflerinin istifade etdiyi çalğı aletlerine, ahenkdarlığa esaslanırdı. Bu da olsa-olsa, indiki şe'rin rüşeymi ola bilerdi"¹

Bizce, eyni sözleri hakas dastanlarına da aid etmek olar. Bir neçe kelime de dastanların söylenmesi gaydası haggında demek isterdik. Hakaslarda dastanların söylenmesi gedim ozan-aşıg senetine çoh yahındır. Doğrudan da "biz tarihin derinliklerine ne geder baş vururugsa, eyni menşeli halglar arasındaki fergli cehetler bir o geder silinir".² Bele ki, çağdaş dövrümüzde türk soyları arasında zahiri fergler dahili ohşarlığı ört-basdır etse de, tarihi köklerimiz, folklorumuzu, merasimlerimizi araşdıranda, hemin fergler aradan götürülür. Hakas alıptıg nımahtarı da çathan ve homıs musigi aletlerinin müşayetile söylenilirler. Hususi boğaz sesine /"hay"/ malik olan haycılar haylarğa zamanı, ye'ni dastanı ohuyarken musigi aletlerinin birinden istifade edirler. Lakin her haycı güzel dastan söyleye bilmez. Dastan söylemek gabiliyyeti olan haycılara haycı-nımağçı deyirler. Tedgigatçılar haycıları üç grupa bölürler:

1) haycı-nımağçı - onlar husus poetik gabiliyyete malikdirler, hem improvize edir, hem de keçmiş epik en'eneler ruhunda yeni süjetler yarada bilirler;

¹ M. Arif, *Senetkar gocalmir*, Bakı, 1980, s. 88.

² K. Marks-F. Engels, *Ob iskusstve*, I, Moskova, 1957, s.312.

2) bu gruba en'eneden kenara çıkmayarak yaranmış dastanları homıs ve ya çathanın müşayietile özünemehsus boğaz sesile ohuyan haycılar dahildir;

3) bu grupdakılar ise gehremanlığ dastanlarını musigi aleti olmadan haysız ohuyurlar ki, buna da çaşağ /"piyada"/ deyirler. Bu tip haycılar, esasen, gadınlar olurlar.³

Hakasların gehremanlıg dastanları, adeten, geceler ifa olunurlar. Gedimde onlardan tek halgın me'nevi telebatını ödemek için deyil, hem de hususi cazibeye, mö'cüzeeye malik bir güvve kimi de istifade edirdiler. Bele bir inam vardı ki, onlar insanları yaman güvvelerden, pis ruhlardan, şer güvvelerden goruya, ovu uğurlu ede bilerler. Bu megsedle de çoh vaht ova geden ovçular özlerle haycı götürermişler ki, o, tayğanın yiyesini eylendirsın. Tayğanın yiyesi ise evezinde onların ovlarının uğurlu olmasına kömek etsin.⁴

Bir çoh alimlerin fikrine göre /V. Radlov, N. Katanov vb./, hakas alıptıg nımahtarı halg gehremanlıg dastanı kimi Orta Asiya halglarının dastanlarından da gedimdir. Bu dastanlarda gehremanlar tek yadelli işğalçılarla deyil /"Albınçı", "Hulatay", "Han Kiçegey", "Gümüş ganadlı göy-boz atlı Gün Työgis", "Ah çibek Arıg" ve s./, hem de yeraltı alemde olan şe'r güvvelere, cadgerlere garşı vuruşurdular, Dahili çekişmeler de dastanlarda hususi yer tutur. /"Gan-kuren atlı Han Mirgen", "Ağ hallı atlı Palaçah Altın" ve b./ Orta Asiya ve gedim oğuz dastanlarından fergli olarak bu dastanlarda etnik gruplar yohdur, tarihi ve yer adları ise degig deyil.

Dastanlar arasında atlar haggında olanlar da hususi yer tutur. Atlar öz sahiblerini her cür tehlikeden ve beladan goruyur, dar ayagda onlara gardaş olur, ölenecen sadig galırlar /"Ağ-göy ayğır" İki ağ semend ayğır", "İki çal ayğır", "Şilkut edilmiş ağ at", "Gözel boz at" ve s./ Bu yerde Türkiye alimi M. Şevki Çapanın "Dede Korkut hikayelerinde spor izleri ve ilk güreş şeklimiz üzerine bir araştırma" adlı megalesine digget yetirek: "Dede Korkut Kitabı'nda büyük kahramanlar bindikleri atla beraber zikrolunurlar. Mesela: "Konur atlı Kazan" "Kazan Bey" in inadı boz ayğırlu Beyrek" hatta efsanevi Hızıra bile, "Boz atlı Hızır" denir.⁵

Hakas dastanlarında da eynile beledir: "Gümüş ganadlı göy-boz atlı Gün Työgis", "Ağ hallı atlı Palaçap altın", "Gan-küren atlı Han Mirgen", "Ağ yallı atlı Altın Arıg" ve s.⁶

Halgın esas meşguliyyeti maldarlıg olsa da, hakas dastanlarında köçerilik elameti yohdur. Hetta yadelliler hanların evlerini yağmalayıb, sürülerini aparanda bele, hilas edilen var-dövlet, malgara, camaat yenede evvelki yerlerine gaytarılırdı.

³ M. A. Ungvitskaya, V. E. Maynoğışeva, *Hakaskoye Poetiçeskoe tvorçestvo*, Abakan, 1974, s.49 - 101.

⁴ Yene orada.

⁵ M. Şevki Çapan, "Dede Korkut Hikayelerinde spor izleri ve ilk güreş şeklimiz üzerine bir araştırma", *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, Mayıs, 1985, s.18

⁶ Altın arıg/alıptıg nımahtar, Haycı S. P. Kadışevten pazılğan, piçikke T. G. Taçeyeva Timneen Ağban, 1987, s.7-130.

Hakas alıptıĝ nımahtarı ile *Kitabi-Dede Gorgud* boyları arasında mugayiseli araştırmalarımız, esasen, etnografik materiallara esaslanır. Oĝuz dastanı kimi tanınan *Kitabi-Dede Gorgud* boylarında ehlag normaları, adet-en'eneler, merasimler, tayfadaşlar arasındaki etik münasibetler gadının cemiyetde ve ailede rolu öz eksini tapır. Diĝer türk soylarının dastanları ile parallel araştırmalar gösterirki, *Kitabi-Dede Gorgud*'da rast geldiĝimiz etnografik megamlar yalnız oĝuzlara ve yalnız gerbi türklere aid olmayarag umumtürk medeniyeti çerçevesinde formalaşmışlar. *Kitabi-Dede Gorgud* boylarında köbekkertme /beşikertme/, elçilik, nişan, toy, adgoyma merasimleri, övladsızlıĝ motivi, şamanizmin izleri özünü gabařıĝ gösterir.

Övladsızlıĝ motivi Cenubi Sibir, hususule de hakas dastanlarında çoh geniş yayılmışdır. Övladı, neslinin devamçısı olmayan hanlar daim özlerini dünyanın en bedbaht insanı sayırlar. "Altın Çüs" dastanında da goca Alıp Han atına minib Kirim gayasına çıhır, ulusunu, çoh sayılı mal-garasını seyr edir. Lakin sevinmek evezine Bay-börü bey kimi acı göz yaşları tökerek ağlayır. Çünkü bu geder insanın arasında onun var dövletine, hanlıĝına, ibine /ev, alaçıĝ, yurt/ sahib duracag, saysız-hesabsız sürülerini sayacag, düşmene sine gelecek bir oĝul yoh idi.⁷

Övladsızlıĝ motiflerinin en bariz nümunesi kimi *Kitabi-Dede Gorgud* boylarını misal getirmek olar. *Derse han oĝlı Buĝaç han boyını beyan eder, hanım hey!* boyundan görünür ki, "hanlar hanı han Bayındır ... gene toy edib, atdan-ayĝırdan, deveden buĝra, goyundan goç gırdırımışdı. Bir yere ağ otaĝ, bir yere gızıl otaĝ, bir yere gara otaĝ gırdırımışdı. Kimün ki oĝlı-gızı yog, gara otaĝa gondurın, gara keçe altına döşen, gara goyun yehnisinden öĝine götürün. Oĝlı olanı ağ otaĝa, gızı olanı gızıl otaĝa gondurın. Oĝlı-gızı olmıyanı allah-teala garĝıyıbdır, biz dehi garĝarız, bellü, bilsün" demiş idi.

Gara otagda oturdulmasının sebebini öĝrenen Derse han bunu "gara eyib" adlandıraraq evine gelir ve gezebini hatununa tükür:

Han gızı, yerimden turayın mı?

Yaganla boĝazından tutayın mı?

Gaba öncem altına salayın mı?

Gara polat uz gılincımı elüme alayın mı?

Öz gödenden başunu keseyin mi?

Can tatlusın sana bildireyin mi?

Alca ganun yer yüzine dökeyin mi?

Han gızı, sebebi nedir, degil mana!

Gatı gezeb ederem řimdi sana!⁸

⁷ Yene orada. Bah: *Altın Çüs*, s. 138.

⁸ *Kitabi-Dede Gorgud*/ Hazırlayanlar F. Zeynalov ve S. Elizade. Bakı, 1988., s. 35.

Gam börenin oğlu Bamsı Beyrek boyunu beyan eder, hanım, hey! boyunda “oğulda ortacım yog, gartaşda gederim yog! Allah-teala meni gargıyıdır” deye Gam böre desmalını eline alıb hönkür hönkür ağlayır.⁹

Gadın ve kızların gehremanlığına, at çapmasına, gılınç oynatmasına, güleşmesine geditim oğuz ve o cümleden de diğerk Türk halglarının ağız edebiyatında da rast gelirik.

Hakas alıptığ nımahtarından me’lum olur ki, evlenmek isteyen iğidler sorağını aldıkları cesur, goçag, merd kızların dalınca yollanır, be’zen gılınç gücüne de olsa, öz arzularına çatırlar. Hakas alıplarını zövgleri ile galın Oğuz erlerinin zövgleri üst üste düşür. *Kitabi-Dede Gorgud*’un “Gambörenin oğlu Bamsı Beyrek boyunu beyan eder, hanım, hey” boyunda atası Gam börenin “Oğuzda kimin kızın alı vererin? sualına oğlu Bamsı Beyrek bele cavab verir: *Baba, mana bir kız alı ver kim, men yerimden turmadın ol turgeç gerek! Men garaguc atıma binmedin ol binmah gerek! Men gırıma varmadın ol mana baş götürmek gerek! Bunun kibi kız alı ver, baba, mana.*¹⁰ *Ganlı goca oğlu Ganturalı boyunu beyan eder, hanım, hey-hey!* boyunda Ganturalı da atasının “oğul, gel seni evereyim!” teklifine eyni cür cavab verir: *Baba, çün meni evereyim derisen, mana layıg kız nece olur? Baba, men yerimden turmadın ol turmuş ola! Men garaguc atıma binmedin ol binmiş ola! Men ganlu kafer eline varmadın ol varmış, mana baş getürmüş ola! Zerif, zeif kızları beyenmeyen Ganturalı istehza ile elave edir: Pes varasın, bir cici-bici türkmen kızını alasan, nagahandan tayanım, üzerine düşem, garnı yırtıla?*¹¹

Hakas alıptığ nımahtarında da kız ahtarmag için uzag serefe çıhma hallarına tez-tez tesadüf edirik. Meselen, *Altın Arığ* dastanında Alıp Hanın Piçen Arığ terefinden aparılan var-dövletini geri gaytardığdan sonra Hulatay Çibeteye deyir:

İrkem-kinçem Çibetey,

İpçi tabarga kerek.

İpçizi çoh piske

*İytırğa sidik polar.*¹²

Ezizim, guzum Çibetey,

Arvad tapmag gerekdir.

Arvadsız yaşamag

Bize çoh pis olar.

Çibetey Hulataydan soruşur:

Hulatay abaa kizi,

⁹ Yene orada, s. 52.

¹⁰ Yene orada, s. 55.

¹¹ Yene orada, s. 85.

¹² Altın-Arığ. bah: V. E. Maynogaşeva, *Hakasskiy epos “Altın-Arığ”*, -Moskva, 1988, s. 84-85

*Hat haydan alarbıs.*¹³

Hulatay, Böyük gardaş,

Hatunu hardan tapag?

Hulatay ise cavabında Çibeteye Alıp Hıs Hanın yaşadığı yeri nişan verir, özünün ise günbatana doğru gedeceyini söyler.

Banı Çiçek Beyreyi sınağa çekib onunla yarıştığı, güleşdiyi kimi, burada da Alıp Hıs Han ona evlenme teklif eden Çibeteye deyir: *Eğer senin, Çibetey, gücün çatarsa, meni apararsan. Eğer gücün yetmese, buradaca öleceksen.*¹⁴ Banı Çiçeyin Beyreyi tanınması, ona olan simpatiyası sınağın yalnız yarışma ile geçmesine şerait yaradır. Bele bir simpatiya, tanıma Alıp Hıs Hana aid olmadığından onların arasında ölüm-dirim savaşı başlar. Uca Hanım -sında at belinde güleşmeye başlayan igidler- Alıp Hıs Han ve Çibetey birbirini yenmeye çalışırlar. Gız Çibeteyi atdan salır ve onlar güleşmeyi yerde devam ettirirler. Çibetey neinki mağlub olmuştur, o, artıg ölüm tehlikesi karşısında galmıştır. Son megamda Çibeteyin özüne büyük gardaş sayan igid gız Altın Arıg yetişir, özü Alıp Hıs Hanla güleşir, onu meğlub etdikden sonra Çibeteye ere getmeye razılığ vermeye mecbur edir. Ölmeyi özünden zeif bir adama ere getmekten üstün tutan Alıp Hıs Han, nehayet, Altın Arıgın ona verdiği işgencelere tab getire bilmeyib razı olur.¹⁵

Hakas dastanlarının bir çohunda gadın hanlarla rastlaşır. Onlar müstegil olarak ulusu, eli idare edir, yeri gelende onu düşmenlerden goruyurlar. Yalnız aile gurdugdan sonra onların erin hanlığı ile birleşdiyini görürük. Bu halda o, camaatı da, mal-gara sürülerini de özü ile erinin hanlığına götürür. Lakin bu şart deyil. Han gız öz yerine başga birisini de goya biler. Aile gurdugdan sonra da gadınlar müstegil gerar gebul etmek iktidarındadırlar. Yeri gelende savaşda erlerine bele bir igid kimi kömek edirlir. *Kitabi-Dede Gorgud'* da da Derse hanın hatunu, Gazan hanın hatunu Boyu uca Burla hatun da hakas alıp gadınlarından geri galmırlar. Eger ele olmasaydı, "gara eyib"e göre hatununu el galdırmagla hedeleyen *Dirse han dişi ehlinin söz ile ulu toy edib, hacet dilemezdi. Oğlunun ilk ovuna "atdan-aygırdan, deveden buğra, goyundan goç" gırdıran Dirse hanın hatunu "Ganlı Oğuz beglerin toyhıyım" demezdi.*

Göründüyü kimi, Dirse hanın hususi gösterişi olmadan onun hatunu müstegil gerar gebul edir, Oğuz beglerine gonaglıg vermeye hazırlaşır. Bu gadının keskin, cesaretli addımlarını sonra da görürük. Erinin ovdan tek döndüyünü gören ana erini ittiham edir. Oğlumu ala dağdan uçurdunsa, suda ahıtdınsa, aslana, gaplana yedirtinse, düşmene aldındınsa, *Han babamın gatına ben varayım,*

Ağır hezine, bol leşker ben alayın.

Ağzun dinlü kafere ben varayım,

¹³ Yene orada, s. 84-85.

¹⁴ Yene de orada, s. 342-343.

¹⁵ Yene de orada.

*Yaralanub Gazılıg atımdan enmeyince,
Yönümle alca ganım silmeyince,
Gol-bad olup yer üstüne düşmeyince,
Yalnuz oğul yollarından dönmiyeyim.*

-dedi, heç kese, hatta erine de inanmadı, onun icazesi olmadan “gırg ince gızı boyına aldı. Bedevi ata binüb oğlancağın isteyü getdi. Alcagdan yuca yerlere çapub çıgdı.”¹⁶

Han gızı Boyu Uzun Burla hatun da eri Gazan hanla oğul Uruzun yolunu gözleyir, Oğuz beylerini toylamağa hazırlaşır. Gazanı tek gören Burla hatun Dirse hanın hatunu kimi hareket edir, evvel yalvar-yaharla oğlunu soruşur. Sonra getiyyetle telebe keçir, Uruz ahtarmağa gedeceyini bildirir. İşi bele gören Gazan oğlunu esirlikden gurtarmağa yollanır. Burla hatun döze bilmeyib *gırg ince bellü gız -oğlan ile Gara aygırın tartdırdı, butun bindi. Gara gılıcın guşandı. Gazanın kömeyine getdi. gara tuğın kaferin gılıcladı, yere saldı.*¹⁷

Tedgigatçı S. V. Kiselev arheoloji gazıntılar neticesinde Cenubi Sibir erazisinde heyli döyüşçü mezarı tapmışdır. Onun dediyine göre, onarın arasında gadın döyüşçülerin de mezarları var.¹⁸ L. Kızlasov ise Abakan yahınlığındakı Oğlahti dağındakı XI-XII esrlere aid edilen feodal galasının gadın müdafieçilerinin kurganlarını tapmışdır.¹⁹

Bütün dediklerimizden sonra *Kitabi-Dede Gorgud*'un mügeddimesinde sözü geden *evin dayağı* sayılan gadınların terif edilen hususiyetlerine nezer salag: “Ozan, evin dayağı odur ki, çölden-bayırdan eve bir gonag gelse, eri evde olmasa, o gelen adamı yedirir-içirir ezizleyib-ohşayır (burada “hörmet-izzet gösterir” me’nasındadır-G. Y.), yola salar. O cür arvad Ayişe, Fatime cinsidir, hanım. Onun uşagları sağ olsun. Ocağına bu cür arvad gelsin.”²⁰

Gadın üçün islam ehlag normalarına sığmayan bir hareketin (er evde olmayanda, gelen kişinin gonaglanması) te’riflenmesi ve üstelik bele gadının islamın sayılan gadınları (Ayişe, Fatime) ile eynileşdirilmesi “mirzenin” islamdan önceki normaların islam dövründe yaşadılması cehdidir. Müselman prizmasından baharken bele bir hareket yolverilmezdir. Lakin bunu bilmek lazımdır ki, burada söhbet “cici-mici” gadınlardan deyil, hünerde, güçde, geyretde, ağılda heç de gelen gonagdan geri galmayan Oğuz gadınlarından gedir. Bele gadın özüne, öz gücüne, iradesine arhayın olduğu kimi, eri de ona arhayındır. Tesadüfi değildi ki, Ganturalı da, Beyrek de evlenerken mehiz bu cür gız arzulayırdılar.

Ümumiyyetle, türklerin ağız edebiyyatı nümunelerine nezer salanda, gonagla ev yiyesi arasında yazılmamış ganunların mövcud olduğunun şahidi olurug. Yoldan

¹⁶ *Kitabi-Dede Gorgud*, s. 35.

¹⁷ Yene orada, s. 76-77.

¹⁸ S. V. Kiselev, *Drevnyaya istoriya Yujnoy Sibiri*, Mokva, 1951, s. 227.

¹⁹ Yene orada, s. 97.

²⁰ *Kitabi-Dede Gorgud*, s. 131.

öten bir nefer istenilen evin gapısını döyer, “kimdir?” sualına “Allah bendesi”, “gerib yolcu” ve s. kimi cavablar verirdi. Bu cavabı eşiden ev yiyesi “gonag allah gonağıdır, buyur içeri” deyereg onu evine de’vet ederdi. Bu e’timadın, e’tibarın mugabilinde gonag nankorlug etmezdi. Elbetde istisnalar da yoh deyildir. Neçe ki, Oğuzun Burla hatun, Banı Çiçek, Dirse hanın hatunu ve s. kimi igid, namuslu, geyretli kadınları, kızları ile yanaşı Boğazca Fatmalar, Gısırca yengeler vardı.

Altın Arıç dastanında da defelerle kızlar tanımadıkları adamı eve burahdıgılarının, onlara yemek-içmek verdiklerinin, hörmüt-izzet gösterdiklerinin şahidi olurug. Bele epizodlardan bir gayda olarak bele tesvir olunurlar: ev yiyesinin tanımadığı gonag gapı ağzında peyda olur, salam verir. Ev yiyesi onun salamını alır, oturmag için yer gösterir, gonagla birge stol arhasında oturur, yeyip-içir, ordan-burdan söhbet edirler. Gonagdan, gelmesinin sebebini ve ne vaht gedeceyini soruşmag edebsizlik sayıldığından ev yiyesi, adeten, dolayısı ile soruşardı: “Hansi gözel diyarda torpağınız var? Hansı gözel çayın suyunu içirsiniz? Ata-ananız kimdir? Adınız nedir? Hardan gelib hara gedirsiniz?”²¹

Yuharıda behs etdiyimiz bir epizodu bir daha hatırladag. Alıp Hıs Hana evlenmek teklif eden Çibetey de belece Alıp Hıs Hana gonag olmuş, birlikde yiyib-içmişdirler. Ele ki, gonagın gelişinin sebebi öyrenilir, ev yiyesi bu sebebe öz münasibetini bildirir. Bu epizodda Alıp Hıs Hanın münasibeti menfi idi. Gonagla öz ulusunda savaşmag ehlag normalarına uygun gelmediyinden, Alıp Hıs Han bayagdan yedirib, içirtiyi, hoş-hoş söhbet etdiy Çibeteyle vuruşmag için atına minib sıldırım gayalığa çıkar.²²

Kitabi-Dede Gorgud’daki merasimlerden söhbet gedende, hususile igid, cesur oğuz kadınlarının ailedeki, cemiyetdeki mövgeyi meselesine tohunuldu. Dirse hanın hatununun, Ganturalının Selcan hatunun, Gazanın boyu uca Burla Hatunun meslehetlerine gulag asmaları kadının ağılna, iradesine verilen giymetdir. Bu yerde bayındırlar sülalesinin nümayendesini, Ağgoyunlu hökmdarı Uzun Hesenin anası, diplomat kadın Sara hatun da yada düşür.

Gam börenin oğlu Bamsı Beyrek boyunu beyan eder, hanım hey! boyunda Banı Çiçeyi Beyrek için almağa geden Dede Gorgudla kızın gardaşı Deli Garçarın sövdeleşmesi marag doğurur. Deli Garçar başlıg olarak *bin buğda götürün kim, heç gısrağa aşmamış ola: Bin dehi goyun görmemiş goç getirün. Bin de guyrıgsuz-gulagsız köpek getirün. Bin dehi büre getirün, mana. Eğer bu dediğim nesnelere getirersiniz, hoş, verdim,*²³ deyir.

Bu yerde kadın, kızın oğuzlar arasında, cemiyetde tutduğu mövge diggeti çekir. Yalnız kadın, kız giymetlendirilen yerde oğlan evi onu almag için terlemeli olur. Oğuz ailelerinde tek oğlan deyil, kız da arzu olunan övladdır. Bunu biz *Bamsı*

²¹ *Altın-Arıç*, s. 331- 332.

²² Yene orada, s. 340 - 341.

²³ *Kitabi-Dede Gorgud*, s. 85.

Beyrek boyundan da görürük. Galın Oğuz beyleri Bayböre beyin arzusu ile Göye üztutdular. El galdırıp dua elediler. Bayböre beye oğul dilediler. Bu vaht Baybican bey de yerinden durdu, dedi: Beyler, benimçin de bir dua eleyin. Allahtaala mene de bir gız versin.”²⁴

Gördüyümüz kimi, dünyaya gelen Banı Çiçek mut’i bir gız kimi deyil, gardaşı olsa da, bir igid kimi te’lim-terbiye görür, Beyreyin deyiklisi olduğunu bilse de, onu herterefli sınayır. Beyreyin doğrudan da özüne layig cesur oğlan olduğuna emin olanda, sevinci bire iki gat artır.

²⁴ Yene orada, s. 150.